

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО. ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО. ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ

УДК 347.736:341.174(4-6ЄС:477)

DOI: 10.31359/1993-0909-2024-31-4-101

Олег Васильович Синегубов

Харківська обласна військова адміністрація

Харків, Україна

ПРАВОВІ РАМКИ ПРЕВЕНТИВНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ В ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Анотація. У статті охарактеризовано правові засади превентивної реструктуризації в ЄС, закріплені в Директиві ЄС 2019/1023, та їх значення для адаптації українського законодавства. Наголошено на важливості процедур раннього попередження неплатоспроможності, спрямованих на збереження життєздатності бізнесу, мінімізацію втрат для кредиторів і боржників та захист економічного потенціалу України. Особливу увагу приділено мікро-, малим і середнім підприємствам (ММСП), що найбільше страждають від наслідків війни через дефіцит кадрів, боргове навантаження та обмежений доступ до фінансування. Розкрито ключові положення Директиви, зокрема міжкласове примусове схвалення планів реструктуризації (*cross-class cram-down*), тест найкращих інтересів кредиторів і можливість збереження контролю боржника над бізнесом, які сприяють створенню збалансованої системи раннього попередження з мінімальним судовим втручанням. Визначено роль правових рамок ЄС у гармонізації процедур реструктуризації, враховуючи міжнародні рекомендації Світового банку, ЮНСІТРАЛ та INSOL International, і наголошено на важливості спрощених процедур для ММСП, які дозволяють оптимізувати витрати, зберігати контроль власників і надавати «другий шанс». Визначено сучасні виклики для українського бізнесу, зокрема боргове навантаження, падіння попиту та кадрову кризу, та наголошено, що впровадження ефективних механізмів превентивної реструктуризації є важливим для стабілізації економіки. Зазначено, що прийняття Закону України № 3985-IX від 19 вересня 2024 року, що запроваджує відповідні процедури, відкриває нові напрями досліджень, зокрема щодо адаптації їх до національних умов. Визначено, що важливими залишаються розробка критеріїв загрози неплатоспроможності, інструментів раннього її виявлення та заходів протидії зловживанням. Наголошено, що вивчення ефективності нововведень сприятиме відновленню платоспроможності бізнесу та економічній стійкості України.

Ключові слова: превентивна реструктуризація, неплатоспроможність, банкрутство, Директива ЄС 2019/1023, раннє попередження, євроінтеграція, військова агресія, судові процедури, права кредиторів, мікро-, мале та середнє підприємництво (ММСП).

Oleg V. Sinegubov

Kharkiv Regional Military Administration
Kharkiv, Ukraine

LEGAL FRAMEWORK OF PREVENTIVE RESTRUCTURING IN THE EU: EXPERIENCE FOR UKRAINE AT THE MODERN STAGE

Abstract. *The article describes the legal framework for preventive restructuring in the EU enshrined in EU Directive 2019/1023 and its significance for the adaptation of Ukrainian legislation. The author emphasises the importance of early warning procedures for insolvency aimed at preserving business viability, minimising losses for creditors and debtors, and protecting Ukraine's economic potential. Particular attention is paid to micro, small and medium-sized enterprises (MSMEs), which suffer the most from the consequences of the war due to the shortage of personnel, debt burden and limited access to finance. The author reveals the key provisions of the Directive, including cross-class cram-down, the best interests of creditors test and the possibility of maintaining debtor's control over the business, which contribute to the creation of a balanced early warning system with minimal judicial intervention. The author identifies the role of the EU legal framework in harmonising restructuring procedures, taking into account international recommendations of the World Bank, UNCITRAL and INSOL International, and emphasises the importance of simplified procedures for MSMEs, which allow to optimise costs, maintain control of owners and provide a 'second chance'. The author identifies current challenges for Ukrainian business, including debt burden, falling demand and the staffing crisis, and emphasises that the introduction of effective mechanisms for preventive restructuring is important for stabilising the economy. It is noted that the adoption of Law of Ukraine No. 3985-IX of 19 September 2024, which introduces the relevant procedures, opens up new areas of research, in particular, on their adaptation to national conditions. It is determined that the development of criteria for the threat of insolvency, tools for its early detection and measures to counteract abuse remain important. It is emphasised that studying the effectiveness of innovations will help restore business solvency and economic stability of Ukraine.*

Keywords: *preventive restructuring, insolvency, bankruptcy, EU Directive 2019/1023, early warning, European integration, military aggression, court procedures, creditors' rights, micro, small and medium-sized enterprises (MSMEs).*

ВСТУП

Активний євроінтеграційний процес України, що відбувається в умовах безпрецедентних викликів для українського бізнесу, спричинених військовою агресією, комплексом макроекономічних, операційних та регуляторних проблем, зумовив необхідність удосконалення правового регулювання процедур неплатоспроможності. В умовах війни реформування систем неплатоспроможності для мікро-, малих та середніх підприємств (далі – ММСП) набуває особливої актуальності, оскільки саме вони є найбільш вразливими до макроекономічних процесів та операційних викликів через обмежений доступ до фінансування, відсутність фінан-

сових резервів і доступних систем ризик-менеджменту. Ефективні механізми раннього попередження неплатоспроможності мають критичне значення для збереження економічного потенціалу України, враховуючи, що ці підприємства формують основу національної економіки та забезпечують значну частку зайнятості навіть в умовах воєнного стану. Для будь-яких суб'єктів господарювання, що постраждали від пошкодження чи знищення майна через військову агресію, також існує високий ризик значних фінансових труднощів.

Упровадження процедур превентивної реструктуризації як комплексної системи заходів відновлення платоспроможності, підвищення ефективності процедур реструктуризації та неплатоспроможності набуває додаткового значення у світлі виконання Україною міжнародних зобов'язань. Зокрема, це стосується Угоди про асоціацію з ЄС, програми Ukraine Facility 2024–2027 та інших умов отримання макрофінансової допомоги.

Директива ЄС 2019/1023 стала важливим етапом у створенні єдиних правових рамок для раннього попередження неплатоспроможності та превентивної реструктуризації в Європейському Союзі. Вона забезпечила європейським країнам ефективні інструменти для збереження життєздатності бізнесу, зменшення кількості банкрутств та створення умов для «другого шансу» підприємцям. Ці механізми дозволяють вчасно реагувати на фінансові труднощі, мінімізуючи втрати для кредиторів, боржників та економіки в цілому. Успіх упровадження Директиви у країнах ЄС свідчить про її потенціал як моделі для адаптації в Україні. Створення ефективної національної системи раннього попередження неплатоспроможності та реструктуризації в Україні потребує врахування найкращих світових практик, ключових положень Директиви ЄС 2019/1023 та специфіки національного правового регулювання й економічного контексту. У цьому зв'язку особливу увагу слід приділити аналізу правових засад превентивної реструктуризації в ЄС, визначенню викликів, що обумовлюють необхідність удосконалення законодавства України, та перспективам застосування відповідних механізмів в умовах воєнного стану.

Системи раннього попередження, їх окремі характерні риси та імплементація Директиви ЄС 2019/1023 були предметом дослідження іноземних учених, зокрема: А. Алле [1], Ф. Гарсімартін [5], Л. Лупіка, З. Нойманн [9], Р. Мокал [11], Т. Ріхтер, А. Тері [14], Д. Скаурадзун [15]. Слід зазначити, що у наукових роботах дослідників з країн, які мають режими раннього попередження неплатоспроможності або вирішують питання їх упровадження, предметом дослідження є гармонізація національних законів країн ЄС у сфері реструктуризації, баланс інтересів боржників і кредиторів у процедурах реструктуризації, особливості імплементації в період COVID-19 та постпандемічний період, процедури затвердження планів реструктуризації, пріоритети в нових законах про реструктуризацію. Зокрема, дослідники, аналізуючи Директиву ЄС 2019/1023, зазначали про прийняття саме Регламенту задля уникнення розбіжностей у національному законодавстві

[3], піддавали критичній оцінці остаточну версію Директиви ЄС 2019/1023 як компромісного варіанту, що відрізняється від початкових рекомендацій Європейської Комісії [2; 10], аналізували характерну ознаку відповідного режиму: міжкласовий механізм придушення в процесі плану реструктуризації [12]. У роботах українських учених, серед яких маємо відзначити О. Кононова [7; 8], Р. Полякова [26; 27], В. Радзивілюк [29], В. Філатова [37], Л. Завідної, І. Миколайчука, Є. Намлієва [20], В. Дерлюка [19], основна досліджувана проблематика та виклики правового регулювання раннього попередження неплатоспроможності, включають порівняльний аналіз процедур банкрутства України та Німеччини, деяких інших країн; механізми захисту прав кредиторів у процедурах банкрутства; специфіку судового провадження у справах про банкрутство; впровадження превентивної реструктуризації через адаптацію українського законодавства до стандартів ЄС; позитивні аспекти раннього попередження фінансових труднощів; роль арбітражного керуючого в процедурах реструктуризації; особливості формування класів кредиторів; системні проблеми, пов'язані з недосконалістю механізмів досудового врегулювання; відсутність ефективної системи запобігання банкрутству та необхідність модернізації судових процедур тощо. Вчені визначали перспективи запровадження окремих елементів систем раннього попередження, гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами через удосконалення процедур санації та реструктуризації, розвиток медіації у справах про банкрутство. Водночас специфічними викликами для України залишається адаптація національного законодавства в сфері банкрутства до вимог Директиви ЄС 2019/1023 задля створення ефективної системи раннього попередження та адаптованих під національний контекст інструментів превентивної реструктуризації, доступність превентивної реструктуризації для боржників, захист прав кредиторів, інструменти виявлення та припинення зловживань з боку боржників, модернізація судових процедур у справах про неплатоспроможність та банкрутство, в першу чергу, через диференційований підхід до раннього попередження та їх спрощення з урахуванням особливостей мікро-, малого, середнього підприємства. Незважаючи на значний внесок українських і зарубіжних вчених у дослідження питань неплатоспроможності та банкрутства, ряд питань залишаються відкритими, особливо зважаючи на сучасний український контекст, ускладнений для бізнесу в зв'язку з військовою агресією значною вірогідністю опинись у ситуації суттєвої невизначеності, що може поставити під сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Метою дослідження є розкриття правових засад превентивної реструктуризації в Європейському Союзі, зокрема ключових положень Директиви ЄС 2019/1023, виокремлення викликів, що зумовили необхідність удосконалення законодавства про неплатоспроможність та банкрутство через упровадження систем раннього попередження в Україні, а також перспектив застосування превентивної реструктуризації в Україні в умовах воєнного стану та з урахуванням особливостей функціонування мікро-, малих і середніх підприємств.

1. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Методологічну основу дослідження складає комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання, методологічних підходів, що забезпечує всебічний аналіз правових засад превентивної реструктуризації в ЄС та перспектив їх імплементації в Україні.

Дослідження ефективних механізмів подолання неплатоспроможності, рамок та інструментів раннього попередження, досі не притаманних українській правовій системі, має критичне значення в межах євроінтеграційного процесу України, її збереження економічного потенціалу України, її зайнятості навіть в умовах воєнного стану, реформування систем неплатоспроможності з особливостями для мікро-, малих та середніх підприємств. У зв'язку з цим взято до уваги засновані на найкращих практиках міжнародні рекомендації та принципи, розроблені міжнародними організаціями (Світового банку, ЮНСІТРАЛ, INSOL International), на якій базуються рамки, визначені Директивою ЄС 2019/1023.

Під час дослідження використано інституційний підхід при аналізі ролі різних міжнародних і національних інституцій (адміністративних і судових органів, арбітражних керуючих) у формуванні та забезпеченні ефективності процедур реструктуризації; функціональний підхід використано при дослідженні призначення та функцій окремих правових інструментів у межах системи раннього попередження неплатоспроможності бізнесу. Системно-функціональний підхід дозволив розглянути правові рамки превентивної реструктуризації як динамічне явище у взаємозв'язку з економічними та соціальними процесами, зокрема в контексті викликів воєнного стану для українського бізнесу, визначити умови та процесуальні засоби, які сприяють ефективності, доступності процедур неплатоспроможності для ММСП. Системно-структурний підхід застосовано для визначення місця механізмів превентивної реструктуризації в загальній системі процедур неплатоспроможності, оскільки виділені в статті критерії порівняння формують цілісну систему характеристик процедур неплатоспроможності та превентивної реструктуризації як комплексного правового механізму з взаємопов'язаними елементами.

За допомогою формально-юридичного методу проаналізовано міжнародні рекомендації Світового банку, ЮНСІТРАЛ та INSOL International, положення Директиви ЄС 2019/1023, зокрема при дослідженні конкретних правових механізмів, таких як тест найкращих інтересів кредиторів і міжкласове примусове схвалення плану реструктуризації, особливості правового статусу боржника в процедурах превентивної реструктуризації. Цей метод використано у взаємозв'язку з порівняльним аналізом, який дозволив систематично зіставити та виявити відмінності між процедурами відповідно принципів, практик і рамок неплатоспроможності для великого бізнесу та ММСП за ключовими критеріями.

Метод аналізу та синтезу застосовано при вивченні статистичної інформації господарських судів України за 2022–2024 роки та виявленні динаміки справ про банкрутство в Україні, оцінці впливу воєнного стану на діяльність мікро-, малих

та середніх підприємств, ринок праці, аналізі регіональних особливостей економічних процесів, результатів опитувань підприємств щодо впливу війни на їх діяльність, аналітичних матеріалів міжнародних організацій. У дослідженні використовуються логічне узагальнення та наукове абстрагування, за допомогою яких проводиться аналіз соціальних процесів, їх взаємозв'язок із механізмом процедур неплатоспроможності в Україні. Використання зазначених методологічних підходів і методів пізнання має прогностичну мету, дає можливість передбачити перспективи подальшого реформування та комплексного, ефективного впровадження інструментів превентивної реструктуризації, сформувані цілісний підхід до систем неплатоспроможності ММСП в Україні, передбачити перспективи подальшої розробка відповідного законодавства.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Українські мікро-, малі та середні підприємства, які є основою економіки України (складають 99,98% усіх суб'єктів господарювання, забезпечують 74% усіх робочих місць та створюють 64% доданої вартості), стикаються з комплексом суттєвих викликів в умовах війни. Зокрема, на підставі «Оцінки впливу війни на макро-, малі та середні підприємства в Україні» виокремлено три ключові групи ризиків для діяльності ММСП: макроекономічні (непередбачуваність ситуації в країні, зниження платоспроможного попиту, обмежений доступ до фінансування); операційні (дефіцит кваліфікованої робочої сили, порушення логістичних ланцюгів, зростання виробничих витрат); регуляторні (непередбачувані дії державних органів, складність податкового адміністрування). Наведені фактори створюють значні ризики неплатоспроможності для ММСП через недостатність обігового капіталу, високе боргове навантаження та обмежений доступ до кредитування. Додатковий тиск створюють ринкові виклики: падіння попиту, посилення конкуренції та волатильність цін на ресурси, а також операційні проблеми – зростання витрат на персонал та підвищення вартості енергоносіїв. Для мінімізації цих ризиків експертами висловлено рекомендації для ММСП диверсифікувати джерела фінансування, оптимізувати операційні процеси, розвивати експортний потенціал та активніше використовувати державні програми підтримки. Отже, подолання зазначених викликів потребує системного підходу та координації зусиль і самих підприємств, і державних інституцій [25].

Також ключовими проблемами для підприємницької діяльності в Україні, зокрема ММСП, визнається можливість втрати традиційних ринків збуту. Непрогнозованість розвитку воєнної ситуації значно знижує інвестиційну привабливість та обмежує можливості довгострокового планування бізнесу. Масштабна міграція кваліфікованих працівників створює критичні проблеми у сфері людського капіталу, а посилення тиску з боку регуляторних та фіскальних органів в умовах високого податкового навантаження ускладнює адаптацію бізнесу до нових реалій. Особливо гостро ці проблеми відчувають ММСП, які потребують системної

підтримки для забезпечення ліквідності, доступу до грантових програм. Демпінг із боку конкурентів та загальне зниження прибутковості на ринку створюють додатковий тиск на бізнес, що вимагає розробки та впровадження інноваційних стратегій розвитку та пошуку нових ринкових можливостей в умовах кризи [23].

Аналіз стану ринку праці України в 2024 році також демонструє наявність системних диспропорцій та викликів. Зокрема, чисельність працездатного населення знизилася на 40% порівняно з довоєнним періодом, спостерігається значна регіональна асиметрія – від 186% відновлення кількості вакансій у Закарпатській області до критичного падіння в прифронтових регіонах. При загальному рівні безробіття 13,1–20,9%, 61% роботодавців відзначають критичний брак кваліфікованих кадрів. Ситуація ускладнюється масштабною зовнішньою міграцією (7,5 млн українців за кордоном), внутрішнім переміщенням (4,9 млн ВПО) та «тінізацією» зайнятості (понад 4,5 млн осіб). При цьому прогнозується подальше загострення кадрового дефіциту – за оцінками МОП, протягом наступних 10 років він становитиме 8,6 млн осіб. Тенденції свідчать про формування довгострокових структурних змін на ринку праці, які потребують своєчасного виявлення та реагування. Зокрема, спостерігається гендерна трансформація професій, традиційно притаманних чоловікам, зміна моделей зайнятості через поширення дистанційної роботи (зростання пропозицій на 40%) [31].

Таким чином, суб'єкти підприємницької діяльності в Україні стикаються зі значними викликами через воєнний стан і нестабільну економічну ситуацію. Високий рівень боргового навантаження, обмежений доступ до фінансування, дефіцит кадрів та падіння платоспроможного попиту створюють ризики масової неплатоспроможності, що може мати серйозні економічні наслідки. У цьому контексті впровадження дієвих процедур реструктуризації боргів і відновлення платоспроможності є критично важливим для стабілізації бізнес-середовища, збереження робочих місць, захисту бізнесу загалом та стабілізації економіки в умовах війни, надаючи підприємцям інструменти виходу з кризи.

Актуальність упровадження спрощених процедур банкрутства, превентивної реструктуризації для українських підприємств підтверджується й результатами систематичних досліджень стану промислового сектору в умовах війни, проведених за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в межах спільної ініціативи «Європейське відродження України». За даними опитування промислових підприємств за вересень 2024 року бізнес стикається з комплексом критичних викликів, що суттєво впливають на його життєздатність: дефіцитом кваліфікованої робочої сили через мобілізацію та міграцію (61% опитаних), значними безпековими ризиками (56%), системними перебоями в енергопостачанні з втратою до 10% робочого часу, зростанням цін на сировину та матеріали (45%). Додатковий тиск створюють специфічні виклики війни: пошкодження виробничої інфраструктури внаслідок ракетних ударів, логістичні обмеження через блокування морських портів, втрата ринків збуту на тимчасово

окупованих територіях, розрив виробничих ланцюгів із підприємствами на окупованих територіях та загальна макроекономічна нестабільність. Особливо показовим є те, що 19% підприємств-експортерів не змогли відновити експортну діяльність під час війни, а загальна частка активних експортерів знизилася з 82–84% до 80%, що свідчить про стагнацію у відновленні експортного потенціалу. В умовах високої невизначеності щодо середньострокових перспектив розвитку наявність ефективних механізмів превентивної реструктуризації стає критично важливим інструментом підтримки життєздатності підприємств та збереження їх виробничого й експортного потенціалу [24; 30].

Аналіз статистики розгляду справ про банкрутство господарськими судами у 2023–2024 роках свідчить про тенденцію до зростання. За 2023 рік кількість справ про банкрутство склала 14 046 справ, що на 44,4% більше ніж у 2022 році (9 728 справ). При цьому кількість справ про визнання банкрутом зросла з 767 до 1 155 (на 50,6%). У I півріччі 2024 року тенденція зростання зберіглась: 7 076 справ про банкрутство проти 6 663 за аналогічний період 2023 року (+6,2%). На тлі загального зростання кількості справ про банкрутство спостерігається збільшення навантаження на суддів: у середньому з 213 до 267 справ на одного суддю місцевого господарського суду. При цьому фактична чисельність суддів скоротилася, що може негативно впливати на якість та строки розгляду справ [32; 33; 34; 35]. Крім того, зауважимо, що динаміка справ про банкрутство в регіональному розрізі за I півріччя 2023–2024 років має територіальну диференціацію. Зростання спостерігається в західному регіоні, де кількість справ збільшилась у Закарпатській області на 79,3% (з 58 до 104 справ), Івано-Франківській – на 40,2% (з 127 до 178 справ), Львівській – на 18,0% (з 427 до 504 справ). Центральний регіон демонструє різноспрямовану динаміку: Вінницька область показала зростання на 15,5% (з 97 до 112 справ), Хмельницька – зниження на 12,3% (з 227 до 199 справ), Черкаська – зменшення на 8,2% (з 390 до 342 справ), Полтавська – зростання на 10,3% (з 194 до 214 справ), Кіровоградська – збільшення на 45,6% (з 68 до 99 справ). Найбільше зростання зафіксовано у м. Києві (+46,2%, з 413 до 604 справ) при відносній стабільності в Київській області (+2,7%, з 692 до 711 справ). Істотні структурні зміни зафіксовано в північному регіоні, де Сумська область показала більш ніж двократне збільшення кількості справ (+107,4%, з 163 до 338), а Чернігівська та Житомирська області продемонстрували зростання на 36,6% та 57,3% відповідно. Натомість східний регіон характеризується переважно негативною динамікою: у Харківській області зафіксовано зменшення на 22,6%, Луганській – на 19,9%, Донецькій – на 49,3%. У південному регіоні спостерігається неоднорідна динаміка: значне зростання в Одеській області (+32,4%) контрастує зі зниженням показників у Запорізькій (–17,7%) та Миколаївській (–8,1%) областях [34; 35]. Зазначена регіональна асиметрія корелює з процесами внутрішньої міграції населення [17].

Зростання кількості справ про банкрутство та регіональна асиметрія в умовах воєнного стану свідчать про актуальність удосконалення механізмів попередження банкрутства та реструктуризації боргів. Тенденція до збільшення кількості справ про неплатоспроможність (на 44,4% у 2023 році та на 6,2% у першій половині 2024 порівняно з попередніми періодами) демонструє високі ризики для бізнесу, особливо ММСП. Упровадження ефективних механізмів раннього попередження банкрутства та вдосконалення системи реструктуризації в Україні на теперішньому етапі має важливе значення також для розвантаження судової системи та пом'якшення впливу міграційних процесів (так, регіони з високою концентрацією переселенців (Закарпатська, Львівська області) демонструють зростання банкрутств через перенасичення бізнес-середовища, тоді як у прифронтових регіонах (Харківська, Донецька) зниження пов'язане з припиненням діяльності суб'єктів господарювання).

Слід зазначити, що згідно зі ст. 378 Угоди про асоціацію Україна та ЄС взяли на себе зобов'язання розвивати та зміцнювати співробітництво щодо політики у сфері промисловості та підприємництва, покращувати умови для підприємницької діяльності для всіх суб'єктів господарювання з особливою увагою до МСП [36]. У Звіті за результатами проведення первинної оцінки стану імплементації актів права Європейського Союзу (*Acquis EC*), що був презентований 14 грудня 2023 року було визначено, що на момент проведення селф-скрінінгу Директива № 2019/1023/ЄС була частково імplementована в законодавство України. Зокрема, відзначалося, що Законом України «Про фінансову реструктуризацію» [28] передбачено можливість проведення процедури фінансової реструктуризації, а Кодекс України з процедур банкрутства (*дали – КУзІПБ*) [22] включає положення щодо можливості проведення процедури санації до відкриття провадження у справі про банкрутство юридичних осіб та проведення процедури реструктуризації для фізичних осіб і фізичних осіб-підприємців. Також у вищезгаданому Звіті зроблено висновок про те, що наведені процедури містили незначні невідповідності праву ЄС, а тому процедура санації до відкриття провадження в справі про банкрутство потребувала доповнень або заміни процедурою превентивної реструктуризації відповідно до положень Директиви ЄС 2019/1023 [21]. Фундаментальна мета Директиви ЄС 2019/1023 про превентивну реструктуризацію, погашення заборгованості та дискваліфікацію, а також про заходи щодо підвищення ефективності процедур, пов'язаних із реструктуризацією, неплатоспроможністю та погашенням заборгованості, та внесення змін до Директиви (ЄС) 2017/1132 (Директива ЄС 2017/1132) від 20.06.2019 полягає в забезпеченні механізму відновлення платоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності на ранній стадії та створенні умов для раннього попередження банкрутства та превентивної реструктуризації.

Правова політика ЄС у сфері неплатоспроможності та превентивної реструктуризації значною мірою базується на міжнародних рекомендаціях і принципах,

розроблених такими організаціями, як Світовий банк та Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ), а також Міжнародною асоціацією фахівців із реструктуризації, неплатоспроможності та банкрутства (*INSOL International*) (Таблиця 1).

Таблиця 1

Рекомендації та принципи у сфері неплатоспроможності та превентивної реструктуризації, розроблені Світовим банком, ЮНСІТРАЛ та *INSOL International*

Світовий банк	<p>Група Світового банку співпрацює з різними організаціями над розробкою та впровадженням принципів систем неспроможності з метою забезпечення ефективних режимів для кредиторів і боржників. Ці принципи, узагальнюють та відображають найкращі міжнародні практики щодо систем подолання фінансової неспроможності, пропонують контекстні інтегровані рішення, забезпечують широкий діапазон інструментів оцінки та вдосконалення ключових аспектів систем комерційного права, режимів неплатоспроможності, кредиторів та боржників. Зокрема, Світовий банк виокремлює ключові засади, що формують ефективність і справедливість для сучасних систем платоспроможності: права кредиторів/боржників, управління ризиками та корпоративна реструктуризація, правові рамки неплатоспроможності, впровадження, що визначає інституційні та нормативні рамки. Одним із принципів є система чітких механізмів, що направлені на забезпечення прав кредиторів і боржників на рухоме та нерухоме майно, прозорість та правова визначеність у відносинах між сторонами, зокрема єдині реєстри, примусове виконання для забезпечених та незабезпечених боргів.</p> <p>Особлива увага приділяється управлінню ризиками та процесу реструктуризації, що визначає наявність ефективних систем кредитної інформації, дозволяє оцінювати ризики, приймати обґрунтовані рішення, чітким межах відповідальності директорів при загрозі неплатоспроможності, що сприяє своєчасному реагуванню на фінансові труднощі. Формальні та неформальні процедури реструктуризації мають забезпечувати наявність гнучких інструментів для відновлення платоспроможності.</p> <p>Рамки правового регулювання неплатоспроможності мають включати комплекс взаємопов'язаних елементів, до яких віднесено чіткі критерії початку процедури, коли впроваджуються тимчасові заходи захисту щодо майна боржника, в межах яких є пріоритетними питання управління активами та забезпечення продовження діяльності бізнесу, доступність процедур, зокрема, спрощені процедури неплатоспроможності, ролі комітетів кредиторів та процедури розгляду вимог, механізми голосування кредиторів, контроль за виконанням, гнучкість плану відновлення платоспроможності.</p> <p>Принципи передбачають особливості розгляду транскордонних справ про неплатоспроможність, специфіку роботи з групами кредиторів, містять спеціальні положення щодо мікро- та малих підприємств.</p>
---------------	--

	<p>Ефективність системи значною мірою залежить від якості її впровадження, інституційних рамок, де ключову роль відіграють прозорість та підзвітність, спеціалізовані суди та кваліфіковані судді, система їх навчання та підвищення кваліфікації. Важливим елементом є також установлення вимог до арбітражних керуючих та забезпечення контролю за добросовісністю всіх учасників процесу [13].</p>
ЮНСІТРАЛ	<p>Рекомендації ЮНСІТРАЛ щодо неплатоспроможності мікро- та малих підприємств, ухвалені в 2021 році, демонструють комплексний характер необхідних заходів та їх взаємозв'язок. Запровадження швидких, простих, гнучких і недорогих процедур (п. 1(a)) досягається через установлення коротких процесуальних строків, мінімізацію формальностей при поданні документів та спрощення вимог до доказової бази. Важливими елементами є використання стандартизованих форм, упровадження електронного документообігу та спрощення судових процедур (пункти 7–13), що в сукупності забезпечує оперативність та економічність процедур. Забезпечення доступності процедур для МСП (п. 1(b)) реалізується через зниження судових витрат, спрощення вимог до подання заяви про банкрутство (пункти 23–26) та можливість самостійного ведення справи без обов'язкового залучення професійних юристів. Суттєву роль відіграє надання безкоштовних консультацій, створення зрозумілих інформаційних матеріалів та забезпечення територіальної доступності процедур (пункти 9, 10).</p> <p>Сприяння новому старту боржника (п. 1(c)) передбачає впровадження механізмів швидкої ліквідації безнадійних підприємств для запобігання подальшому накопиченню боргів (пункти 56–67) поряд із ефективними інструментами реструктуризації для життєздатного бізнесу (пункти 68–83). Важливими елементами є можливість звільнення від боргів після виконання встановлених умов (пункти 84–91), збереження частини майна для нового старту та захист від подальшої дискримінації. Захист прав усіх зацікавлених сторін (п. 1(d)) забезпечується через систему належного повідомлення учасників (пункти 32–35, 40–42), надання можливості висловлення заперечень та оскарження рішень. Особлива увага приділяється захисту прав працівників щодо заробітної плати та вихідної допомоги (п. 21), збереженню забезпечених прав кредиторів та забезпеченню справедливого розподілу активів при максимальній прозорості процедур.</p> <p>Ефективна участь кредиторів (п. 1(e)) досягається через запровадження спрощеної процедури подання вимог (пункти 49–55) та механізму «передбачуваного схвалення» для прискорення процедур (п. 18). При цьому забезпечується можливість участі кредиторів у прийнятті ключових рішень, надається доступ до інформації про хід справи та зберігається право на оскарження незаконних дій.</p> <p>Запобігання зловживанням (п. 1(f)) забезпечується через упровадження системи санкцій за подання недостовірної інформації, приховування майна та продовження діяльності при неплатоспроможності, зловживання у ви-</p>

	<p>користанні спрощеним режимом (п. 101). Передбачаються обмеження щодо ведення нового бізнесу при виявленні зловживань, можливість скасування звільнення від боргів при шахрайстві та кримінальна відповідальність за серйозні порушення.</p> <p>Подолання стигматизації через неплатоспроможність (п. 1(g)) вимагає проведення інформаційних кампаній щодо банкрутства як легального інструменту вирішення фінансових проблем, запровадження заборони дискримінації через минуле банкрутство та забезпечення належного захисту конфіденційності. Акцент робиться на реабілітаційному характері процедур та підтримці «чесних» банкрутів у започаткуванні нової діяльності, включаючи збереження зайнятості та інвестицій, де це можливо (п. 1(h)). У цілому досягнення зазначених основних цілей вимагає збалансованого підходу, який забезпечує простоту та доступність процедур при збереженні необхідних гарантій для всіх учасників процесу. Гнучкість системи дозволяє враховувати особливості конкретних справ, не втрачаючи при цьому ефективності процедур [18].</p>
INSOL International	<p>Розроблені принципи сприяють прозорій та ефективній реструктуризації, зберігаючи баланс інтересів боржників і кредиторів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – кредитори повинні співпрацювати та надавати боржнику час для аналізу фінансового стану й підготовки плану реструктуризації; – під час періоду очікування кредитори мають утримуватися від примусових заходів щодо боржника та зберігати баланс інтересів усіх сторін; – боржник не повинен вчиняти дій, які можуть погіршити позиції кредиторів; – спільні дії кредиторів через координаційні комітети та професійних радників підвищують ефективність процесу; – боржник має надавати кредиторам актуальну інформацію про фінансовий стан для оцінки ризиків; – план реструктуризації повинен відповідати законодавству та враховувати інтереси всіх кредиторів; – інформація про боржника повинна бути доступна кредиторам і залишатися конфіденційною, якщо не є загальнодоступною; – нові кредити під час реструктуризації повинні мати пріоритет у погашенні перед іншими боргами [16].

Складено автором за [13; 18; 16]

Імплементація ефективних систем раннього попередження та спрощення процедур відновлення неплатоспроможності для України є нагальною потребою з огляду на відмінність у можливостях великого підприємництва та ММСП, що в найкращих світових практиках є критерієм диференціації відповідних процедур. З огляду на принципи подолання неплатоспроможності, визначені Світовим банком, можна виділити основні відмінності між корпоративною неплатоспроможністю (великого бізнесу відповідно до уніфікованої класифікації) та не-

платоспроможністю ММСП. Спостерігаються суттєві відмінності за ключовими критеріями. Для корпоративної неплатоспроможності процедури характеризуються значною складністю та комплексністю, а для ММСП рекомендуються та застосовуються спрощені процедури. Вартість процесу для великого бізнесу включає високі витрати на кризовий менеджмент, послуги осіб, які здійснюють професійну оціночну діяльність, та аудиторські, юридичні послуги, послуги керуючого, натомість для ММСП оптимізовано витрати та спрощені форми звітності з меншим залученням професіоналів. Відмінними є й темпоральні рамки систем неплатоспроможності, які для корпоративної неплатоспроможності є більшими через складність активів та зобов'язань, на відміну від прискорених і спрощених процедур для ММСП. При кризовому управлінні під час процедур неплатоспроможності в корпоративних справах призначається зовнішній керуючий, а у випадку ММСП власник часто зберігає контроль над бізнесом. Оскільки структура активів та зобов'язань у корпоративній неплатоспроможності є складною, то процедури зумовлені численними кредиторами та різними класами вимог і кредиторів, натомість для ММСП є характерною відносно простота активів та обмежена кількість кредиторів. Суттєва відмінність пов'язана з майновими правами й зобов'язаннями для ММСП, у яких спостерігається тісний зв'язок між особистими та боргами, пов'язаними зі здійсненням підприємницької діяльності [13].

Відповідно до «UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law for Micro- and Small Enterprises», що спрямований на підтримку держав у створенні ефективних і доступних систем управління неплатоспроможністю для мікро- та малих підприємств (ММП), зацентрована увага на особливих потребах останніх, які часто стикаються з обмеженнями в фінансах, знаннях і ресурсах. Посібник направлений на розробку процедур, які сприяють прозорості, ефективності й справедливості під час урегулювання проблем із неплатоспроможністю при збереженні можливості для підприємств продовжувати функціонувати або ефективно ліквідуватися. Прозорість і доступ до інформації для всіх учасників процесу є ключовою засадою. ЮНСІТРАЛ рекомендує відповідні процедури адаптувати до розмірів і складності бізнесу, щоб мінімізувати витрати для боржників і кредиторів. Добровільне врегулювання спорів між боржниками та кредиторами до початку адміністративних чи судових процедур також є пріоритетним завданням.

ЮНСІТРАЛ підкреслює важливість раннього втручання, наявність механізмів (спеціалізованих консультативних послуг або цифрових інструментів), які дозволяють підприємствам оцінювати свою фінансову ситуацію на ранніх етапах кризи. Особливу увагу ЮНСІТРАЛ приділяє вибору між реструктуризацією боргів та ліквідацією підприємства. Реструктуризація для ММП рекомендується першочергово, якщо це економічно доцільно, оскільки дає змогу зберегти підприємство життєздатним. Для визначення можливості реструктуризації в конкретному ви-

падку пропонуються чіткі критерії. Якщо ж реструктуризація неможлива законодавство має передбачати швидкі та недорогі процедури ліквідації. Використання стандартизованих документів і спрощеного порядку подачі заяв є важливою умовою, яка має зменшити адміністративне навантаження. Автоматизація процесів, використання цифрових платформ для подачі документів і відстеження статусу справи є ефективними способами досягнення цієї мети. Децентралізація процедур, що дозволяє їх проводити на місцевому рівні є ще одним важливим аспектом, який сприяє доступності для ММП.

Для тих підприємств, які не можуть бути реструктуризовані документ наголошує на необхідності впровадження механізмів спрощеної ліквідації. Процес має бути швидким і економічним, щоб боржник міг максимально ефективно закрити свій бізнес. ЮНСІТРАЛ також рекомендує передбачити звільнення боржників від непогашених боргів після завершення процедури ліквідації, щоб вони могли розпочати новий бізнес, зменшуючи економічну стигматизацію банкрутства. ЮНСІТРАЛ акцентує увагу на необхідності врахування національних особливостей правового регулювання систем платоспроможності для ММП, дотримуючись міжнародних стандартів і сприяти гармонізації процедур, щоб забезпечити ефективність на національному та міжнародному рівнях [18].

У преамбулі Директиви ЄС 2019/1023 визначено, що вона спрямована на створення єдиних правил для реструктуризації, банкрутства та погашення боргів, сприяючи підтримці підприємств, збереженню робочих місць і підвищенню ефективності процедур. Превентивна реструктуризація дозволяє уникнути банкрутства та накопичення непрацюючих кредитів. Гармонізація відповідних процедур необхідна для зменшення нерівності між країнами ЄС. Реструктуризація має бути простою, дозволяючи боржникам зберігати контроль над бізнесом, з можливістю тимчасового зупинення виконавчих дій. Захист фінансування, яке надається під час реструктуризації, має бути забезпечено мінімальними гарантіями для кредиторів. Директива ЄС 2019/1023 також передбачає підтримку малих і середніх підприємств (МСП) та захист прав працівників під час реструктуризації. Держави-члени повинні гарантувати гнучкість у погашенні боргів з урахуванням фінансового стану підприємства, що план реструктуризації буде справедливим для всіх зацікавлених сторін, при цьому забезпечуючи мінімальні втрати для кредиторів. Забезпечення прозорості та використання електронних засобів комунікації допоможе пришвидшити процедури, зробити їх більш доступними й ефективними. Судовий контроль та підготовка фахівців також визнано необхідними для успішної реалізації реструктуризації. Директивою державам-членам надано можливість вносити необхідні відступи від правил для ефективності реструктуризації, водночас законодавство повинно відповідати міжнародним зобов'язанням [4]. Ключові аспекти регулювання в Директиві ЄС 2019/1023 представлені в Таблиці 2.

Ключові аспекти регулювання в Директиві ЄС 2019/1023

Системи раннього попередження та доступу до інформації	Директива спрямована на раннє виявлення боргових проблем для запобігання неплатоспроможності підприємств. В Європі існують дві моделі систем раннього попередження: самооцінка (програми для підприємців, що оцінюють фінансовий стан) і втручання (дії аудиторів чи кредиторів при виявленні ризиків). Директива зобов'язує країни впровадити такі системи, надаючи приклади механізмів: сповіщення про борги, консультації та стимули для третіх сторін інформувати боржників. Держави-члени мають вибрати модель, визначити показники ефективності й забезпечити зв'язок із процедурами банкрутства чи реструктуризації.
Превентивна реструктуризація	Держави члени мають адаптувати наявні процедури для дозволу реструктуризації боргів без повного судового контролю до настання неплатоспроможності. Основна мета – використання гібридної реструктуризації, яка поєднує судові процедури з переговорами між боржниками й кредиторами. Превентивна реструктуризація повинна бути доступною на ранніх етапах. Директива вимагає її застосування за умови «ймовірності неплатоспроможності», що залежить від національних норм. Боржники зберігають контроль над активами під час реструктуризації. Арбітражні керуючі призначаються в певних випадках, але їх функції обмежені. Держави-члени можуть надавати їм ширші повноваження для захисту кредиторів, що може ускладнити доступ до реструктуризації. Призупинення дій кредиторів має захищати боржників, які прагнуть реструктуризації, і запобігати зловживанням. Воно дозволяє вести переговори, але не повинно використовуватися для затягування часу. Головний виклик – баланс між гнучкістю та мінімізацією судового втручання.
Обов'язки директорів	Обов'язки директорів у фінансових труднощах є ключовими для превентивної реструктуризації. Вони мають захищати інтереси кредиторів та інших сторін, уникати недбалих чи зловмисних дій і мінімізувати збитки. Директива не визначає ієрархії інтересів і залишає деталі впровадження на розсуд держав-членів, що може призвести до національних відмінностей у застосуванні цих норм.
Звільнення	Директива наголошує на важливості «другого шансу» для підприємців, які зазнали банкрутства, передбачаючи звільнення від боргів для чесних боржників після певного часу. Однак вона не встановлює обов'язкових правил для споживчої заборгованості та дозволяє країнам ЄС гнучко регулювати процеси реструктуризації, що створює відмінності між ними. Держави-члени можуть обирати між планами погашення або ліквідацією активів і встановлювати свої терміни. Максимальний трирічний період звільнення може змінюватися, а також вводиться додаткові обмеження.
Інституційні аспекти	Ефективність механізмів банкрутства залежить від роботи виконавчих інституцій. Основними з них зазвичай є судові органи (включаючи суди або адміністративні структури з судовими повноваженнями) та арбітражні керуючі.

Збір даних	Збір достовірних даних необхідний для оцінки ефективності систем попередження банкрутства та розробки обґрунтованої політики. Директива зобов'язує країни ЄС щорічно збирати дані про кількість, тривалість і результати процедур. Держави можуть додатково збирати дані про витрати та повернення боргів, але різні підходи можуть ускладнити порівняння. Комплексний збір даних сприяє ефективним реформам, тоді як їх відсутність може створити ризики для економіки.
------------	--

Складено автором за: [6; 4]

Загалом рамки превентивної реструктуризації відповідно до Директиви ЄС 2019/1023 характеризуються наступними особливостями:

- проведення заходів оперативної реструктуризації, спрямованих на оптимізацію та покращення поточної діяльності підприємства, на відміну від простої реструктуризації боргових зобов'язань (пункти 1, 2 ст. 2);

- тест на найкращі інтереси кредиторів (*best-interest-of-creditors test*) (п. 6 ст. 2), що застосовується судом у випадку незгоди кредиторів із планом реструктуризації;

- забезпечення доступу для боржників до відповідних ефективних інструментів, які сприятимуть виявленню обставин, які можуть призводити до ймовірності неплатоспроможності та свідчити про необхідність діяти без зволікань, а також інформації про відповідні інструменти, якими можуть бути інформаційно-комунікаційні технології, автоматичне сповіщення про нездійснені платежі, залучення третіх осіб, доступні спеціальні державні чи приватні консультаційні послуги (ст. 3);

- ймовірність неплатоспроможності є тригером для превентивної реструктуризації (п. 1 ст. 1, п. 1 ст. 4);

- передбачення набору інструментів раннього попередження, які можуть бути застосовані боржником у будь-якому співвідношенні, замість чітко встановленої структурованої процедури (пункти 5–8 ст. 4);

- обмежена участь судових або адміністративних органів у процедурах превентивної реструктуризації (п. 6 ст. 4) та обов'язковість призначення арбітражного керуючого лише у певних випадках (пункти 2, 3 ст. 5), що сприяє відсутності тягаря додаткових витрат для бізнесу, що має фінансові труднощі, особливо ММСП, у системах раннього попередження;

- можливість у межах процедур превентивної реструктуризації повного або принаймні часткового (за умови залучення арбітражного керуючого) контролю боржника над своїми активами та повсякденним функціонуванням бізнесу («боржник у володінні») (п. 1 ст. 5), що є важливою характерною особливістю раннього попередження, яка стимулює до звернення до системи реструктуризації на ранній стадії;

- зупинення примусових заходів у межах виконавчого провадження на період плану реструктуризації (й щодо забезпечених і привілейованих кредиторів, крім працівників працівників) (ст. 6);
- зупинення обов'язку боржника з подання заяви про неплатоспроможність під час зупинення індивідуальних заходів примусового виконання, що дає боржнику можливість використати інструменти превентивної реструктуризації для відновлення платоспроможності (пункти 1, 3 ст. 7);
- заборона для кредиторів на припинення чи зміну договорів на шкоду боржнику, якщо розпочата процедура превентивної реструктуризації чи відкрито відповідне провадження компетентним органом або зупинено виконавче провадження (п. 5 ст. 7);
- доступність інформації про зміст і порядок затвердження плану реструктуризації (контрольний список та онлайн-інформування) (ст. 8);
- можливість позбавлення голосу акціонерів і кредиторів, якщо їх вимоги займають нижче місце, порівняно з незабезпеченими кредиторами в рейтингу ліквідаційних пріоритетів (статті 9, 12);
- можливість міжкласового примусового схвалення плану реструктуризації (*cross-class cram-down*) (ст. 11);
- необхідність затвердження плану судом і забезпечення ефективності, швидкості процедури, якщо: затверджено план відповідно до встановленої законодавством процедури, забезпечено рівне ставлення до кредиторів у межах одного класу, належне інформування всіх заінтересованих сторін, відповідність «тесту найкращих інтересів кредиторів» за наявності незгодних кредиторів, обґрунтованість і справедливість будь-якого нового фінансування щодо інтересів кредиторів (ст. 10);
- оскарження плану превентивної реструктуризації має допускатися національним законодавством, але не є обов'язковим (ст. 16);
- захист для нового та тимчасового фінансування та інших транзакцій, які пов'язані з реструктуризацією (статті 17–18);
- представники судових і адміністративних органів, інші практикуючі спеціалісти, що займаються процедурами реструктуризації, банкрутства та погашення боргів, проходять відповідну підготовку (статті 25–26) [4].

Національне правове регулювання держав-членів може включати інструменти раннього попередження та онлайн-інформування щодо потенційних ризиків неплатоспроможності, зокрема, автоматизовану систему повідомлень при нездійсненні певних платежів, доступ до мережі публічних і приватних консультативних сервісів, механізми заохочення професійних суб'єктів (бухгалтерів, аудиторів, податкових органів, органів соціального захисту) щодо інформування про виявлені загрози неплатоспроможності та здійснення безперервності господарської діяльності; превентивний механізм реструктуризації фінансових зобов'язань, спрямований на збереження бізнесу та трудового потенціалу тощо.

Щодо планів реструктуризації, то Директива ЄС 2019/1023 містить положення щодо обов'язкового відображення у них інформації про боржника, структуру активів і пасивів, перелік залучених осіб, істотні умови плану; можливість подання планів реструктуризації боржником, кредиторами чи експертами; необхідність затвердження планів судовим чи адміністративним органом, якщо наявні заперечення сторін, передбачено додаткове фінансування або скорочення штату понад 25% працівників. Однією з рамок превентивної реструктуризації, що закріплена в ст. 11 Директиви ЄС 2019/1023, яка була запозичена з режимів неплатоспроможності США та Британії, є «міжкласове придушення» або міжкласове примусове схвалення плану реструктуризації (*cross-class cram-down*) – механізм у процедурі превентивної реструктуризації, який дозволяє затвердити план реструктуризації боргів навіть без згоди всіх класів кредиторів. Цей механізм поряд із іншими рамками, пов'язаними із захистом інтересів боржника та тестом на найкращі інтереси кредиторів дозволяє говорити про збалансованість інтересів учасників систем раннього попередження.

Зокрема, тест найкращих інтересів кредиторів представляє собою інструмент, що полягає в порівняльному аналізі становища незгодних кредиторів за двома напрямками: запропонованим планом реструктуризації та гіпотетичною ліквідацією боржника або іншим оптимальним альтернативним варіантом розвитку подій. Концептуально на підставі тесту компетентний орган має встановити, що майнове становище кредитора, який не підтримує план реструктуризації, не є гіршим порівняно з тим, яке може виникнути при застосуванні звичайної черговості задоволення вимог у процедурі ліквідації відповідно до національного законодавства. При цьому враховуються різні сценарії ліквідації: і поетапний розпродаж активів, і продаж цілісного майнового комплексу (п. 6 ч. 2 ст. 2). Тест забезпечує запобіжний механізм та гарантує дотримання майнових прав кредиторів при затвердженні плану реструктуризації через оцінку альтернативних варіантів задоволення їх вимог, гарантує забезпечення балансу між цілями збереження бізнесу боржника та захистом легітимних інтересів кредиторів, які не підтримують запропонований план реструктуризації.

У контексті оцінки бізнесу боржника в процедурі превентивної реструктуризації судовим чи компетентним адміністративним органом законодавством країни, яка імплементує рамки раннього попередження, мають бути встановлені чіткі підстави. Зокрема, при ухваленні відповідного рішення виключно у випадку оскарження плану реструктуризації стороною, яка не згодна з планом, та права якої зачіпаються таким планом, цими підставами є зазначені вище правові механізми: заявлене порушення тесту найкращих інтересів кредиторів, тобто твердження про те, що становище кредитора за планом реструктуризації буде гіршим порівняно з ліквідаційною процедурою; заявлене порушення умов міжкласового механізму примусового схвалення плану реструктуризації.

ВИСНОВКИ

Попередні дослідження й українських, й іноземних учених, рекомендації та принципи, розроблені міжнародними організаціями, досвід правового регулювання ЄС підкреслюють важливість запозичення відповідних найкращих світових практик і гармонізації українського законодавства зі світовими та європейськими стандартами в контексті раннього попередження неплатоспроможності та реструктуризації, адаптації механізмів до сучасних викликів, зокрема воєнного стану та відновлення України. Незважаючи на досягнутий прогрес, ключовими завданнями для України залишаються модернізація процедур неплатоспроможності, банкрутства та впровадження ефективної моделі превентивної реструктуризації з урахуванням національних особливостей і потреб українського бізнесу.

В умовах війни й економічної нестабільності ММСП України стикаються з масштабними викликами падіння попиту, боргового навантаження, дефіциту кадрів та нестачі фінансування. Негативна динаміка справ про банкрутство суб'єктів господарювання, регіональні диспропорції на ринку праці, постійний ризик втрати безперервності їх діяльності свідчать про необхідність удосконалення механізмів реструктуризації боргів із акцентом на гарантування доступу до ефективних і спрощених національних систем превентивної реструктуризації. Вдосконалення національного законодавства відповідно до стандартів ЄС та ефективна співпраця між державою та бізнесом може стати дієвим фактором, що сприятиме збереженню робочих місць, стабілізації економіки та надання підтримки підприємствам, зокрема ММСП, в умовах фінансової кризи.

Правові рамки ЄС у сфері неплатоспроможності взаємопов'язані з міжнародними рекомендаціями Світового банку, ЮНСІТРАЛ і INSOL International, включають забезпечення прозорості, ефективності процедур, баланс інтересів кредиторів і боржників, адаптацію до потреб мікро-, малого і середнього бізнесу. Директива ЄС 2019/1023 спрямована на створення ефективних механізмів превентивної реструктуризації, які допомагають запобігати банкрутству підприємств, зберігати їх платоспроможність, робочі місця та підтримувати ММСП. Директива має на меті забезпечити можливості для боржників своєчасно виявляти ознаки фінансової кризи, отримувати тимчасовий захист від виконавчих дій за мінімального судового втручання, зберігають контроль власників над бізнесом, створення комплексних умов для фінансового оздоровлення підприємств, збереження економічної стабільності та підтримки життєздатності бізнесу в ЄС. Директивою передбачено гнучкі умови, що дозволяють державам-членам ЄС адаптувати її положення до національних потреб, забезпечуючи баланс інтересів боржників, кредиторів та інших зацікавлених сторін, передбачає «другий шанс» для підприємців урахування балансу інтересів боржника та кредиторів шляхом звільнення від боргів після певного періоду, що сприяє відновленню економічної активності. Механізм міжкласового примусового схвалення (*cross-class cram-down*) і тест

найкращих інтересів кредиторів забезпечують ефективність реструктуризації та захист інтересів усіх учасників процесу.

Імплементация Директиви ЄС 2019/1023 у законодавство України є важливим етапом у реформуванні систем неплатоспроможності та банкрутства. На момент первинної оцінки стану її імплементації в грудні 2023 року певні елементи Директиви вже були частково враховані в українському законодавстві (Закон України «Про фінансову реструктуризацію» та КУзПБ), проте мали місце невідповідності європейським стандартам щодо реструктуризації та санації підприємств. Прийняття 19 вересня 2024 року Закону України № 3985-IX є важливим кроком у виконанні зазначених рекомендацій, спрямований на гармонізацію українського законодавства з європейськими стандартами, створення умов для раннього виявлення фінансових труднощів і запобігання банкрутству через ефективні превентивні механізми. Зважаючи на положення ст. 378 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка зобов'язує сторони сприяти розвитку підприємництва, актуальним напрямом подальших наукових досліджень є аналіз упровадження положень зазначеного Закону в практичну діяльність.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Отримані за підсумками дослідження наукові положення, спрямовані на формування науково-практичних підходів до запровадження в Україні ефективної системи раннього попередження, що також має забезпечувати диференційовані процедури реструктуризації залежно від розміру підприємств. Особлива увага має в подальшому приділятися спрощеним процедурам для ММСП. Це сприятиме комплексному підходу до збереження життєздатності бізнесу, що в сучасних умовах в Україні знаходиться в складному становищі, захисту інтересів усіх сторін процедур неплатоспроможності, стабільності економіки країни, міжнародній співпраці. Висновки дослідження можуть становити основу для подальших наукових досліджень, предметом яких є процедури відновлення неплатоспроможності. Особливу увагу заслуговують питання запровадження процедур превентивної реструктуризації, їх відповідність європейським стандартам та ефективність практичного впровадження, зокрема в умовах воєнного стану та відносно ММСП, визначення критеріїв загрози неплатоспроможності та розробки інструментів її виявлення, заходів запобігання зловживанням правами в системах раннього попередження. Вивчення викликів і перспектив ефективності нововведень є критично важливим для формування дієвих інструментів фінансового оздоровлення бізнесу та зміцнення економічної стійкості України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Alle A. Balancing Debtor and Creditors' Interests in Bankruptcy Reorganization Proceedings: Best Practices for the Procedural Design of Claims' Classification (December 17, 2021). 28 p. *SSRN Electronic Journal*. URL: <https://ssrn.com/abstract=4009910> (дата звернення: 01.12.2024).

- [2] Bork R. Directive on Preventive Restructuring Frameworks: Political compromise in the trilogue talks and imminent adoption. *Eurofenix*. 18 Spring 2019. URL: <https://www.insol-europe.org/download/documents/15> (дата звернення: 21.11.2024).
- [3] Didea I., Ilie D. M. COVID-19 – The Catalyst of a Legislative Reform in the Field of Insolvency. *Innovation and Development in Business Law : Contributions to the 10th International Conference Perspectives of Business Law in the Third Millennium, November 13, 2020, Bucharest / ed. By Bonneau T., Popa Tache C. E. Bucharest : ADJURIS, 2021. P. 112–134. URL: https://adjuris.ro/books/idbl/Innovation%20and%20Development%20in%20Business%20Law.pdf* (дата звернення: 01.12.2024).
- [4] Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency). *Official Journal of the European Union*. 26.6.2019. L 172/18. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019L1023> (дата звернення: 21.11.2024).
- [5] Garcimartin F. Cross-Border Restructuring Proceedings in the EU: The Insolvency Regulation and the Future Directive on Restructuring Proceedings (June 29, 2018). 10 p. *SSRN Electronic Journal*. URL: <https://ssrn.com/abstract=3205217> (дата звернення: 10.11.2024)
- [6] Garrido J. M., DeLong Ch. M., Rasekh A., Roshia A. Restructuring and Insolvency in Europe: Policy Options in the Implementation of the EU Directive. 2021. № 152. *IMF eLIBRARY* : web-site. DOI: <https://doi.org/10.5089/9781513573595.001> (дата звернення: 10.11.2024).
- [7] Kononov O. Post-war economic recovery of Ukraine: what role could the EU Preventive Restructuring Directive 2019/1023 play for the Ukrainian small and medium-sized enterprises? *American Bankruptcy Law Journal*. 2023. Vol. 97(4). P. 757–835. URL: <https://www.ablj.org/post-war-economic-recovery-of-ukraine-what-role-could-the-eu-preventive-restructuring-directive-2019-1023-play-for-the-ukrainian-small-and-medium-sized-enterprises-html/> (дата звернення: 10.11.2024).
- [8] Kononov O. Ukrainian Preventive Restructuring: First Transposition of Directive (EU) 2019/1023 by a Non-Member State. *European Insolvency and Restructuring Journal*. 2024. Vol. 3. P. 1–38. URL: <https://eirjournal.com/article/view/18605> (дата звернення: 10.11.2024).
- [9] Lupica L., Neumann Z. *Thwarting the Inevitability of Over-Indebtedness. Emory Bankruptcy Developments Journal* . 2024. Vol. 40. Issue 2. P. 155–213. URL: <https://scholarlycommons.law.emory.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1245&context=ebdj> (дата звернення: 10.11.2024).
- [10] Lynch Fannon I., Gant J., Finnerty A. Corporate Recovery in an Integrated Europe: Harmonisation, Coordination, and Judicial Cooperation. Cheltenham, UK : Edward Elgar Publishing, 2022. 384 p. URL: <https://www.elgaronline.com/monobook/book/9781800887862/9781800887862.xml> (дата звернення: 10.11.2024).
- [11] Mokal R. The 'Too Much Unfair Value' Approach to the UK Cramdown (October 20, 2024). 24 p. *SSRN Electronic Journal*. URL: <https://ssrn.com/abstract=4993883> (дата звернення: 10.11.2024).
- [12] Paterson S. The Conceptual Foundation of Cross-Class Cramdown (September 18, 2024). 30 p. *SSRN Electronic Journal*. URL: <https://ssrn.com/>

- abstract=4959732 (дата звернення: 10.11.2024).
- [13] Principles for Effective Insolvency and Creditor and Debtor Regimes (English). Washington, D. C. : *World Bank Group*. 2021/04/22. 44 p. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/391341619072648570/Principles-for-Effective-Insolvency-and-Creditor-and-Debtor-Regimes> (дата звернення: 10.11.2024).
- [14] Richter T., They A. Claims, Classes, Voting, Confirmation and the Cross-Class Cram-Down (April 14, 2020). *INSOL Europe*. 2020. 45 p. *SSRN Electronic Journal*. URL: <https://ssrn.com/abstract=3575511>(дата звернення: 10.11.2024).
- [15] Skauradszun D. Restructuring Companies During and After the COVID-19 Pandemic: A Law & Economics Approach (May 11, 2021). *Nottingham Insolvency and Business Law eJournal (NIBLeJ)*. 2021. URL: <https://ssrn.com/abstract=3844530> (дата звернення: 10.11.2024).
- [16] Statement of Principles for a Global Approach to Multi-Creditor Workouts II. *INSOL International*. April 2017. 40 p. URL: <https://www.insol.org/getmedia/06c2de67-b34c-4163-8834-bc6db0d8315b/STATEMENT-OF-PRINCIPLES-FOR-A-GLOBAL-APPROACH-TO-MULTI-CREDITOR-WORKOUTS-II.pdf> (дата звернення: 01.12.2024).
- [17] Ukraine – Internal Displacement Report – General Population Survey Round 18 (October 2024). *International Organization for Migration: web-site*. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-18-october-2024> (дата звернення: 01.12.2024).
- [18] UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law for Micro- and Small Enterprises. MSME text series / United Nations Commission on International Trade Law. United Nations. Vienna, 2022. 224 p. URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/msme_lg_insolvency_law_ebook.pdf (дата звернення: 01.12.2024).
- [19] Дерлюк В. Д. Санація як альтернатива банкрутству. *Ірпінський юридичний часопис*. 2024. №2 (15). С. 95–109. DOI: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-2\(15\)-2024-95-109](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(15)-2024-95-109) (дата звернення: 01.12.2024).
- [20] Завідна Л., Миколайчук І., Намлієв Є. Реструктуризація бізнесу як стратегія адаптації підприємства до змін в умовах війни. *International Interdisciplinary Scientific Journal «Expert»*. 2024. Vol. 1, Iss. 3. P. 5–28. DOI: <http://dx.doi.org/10.62034/2815-5300/2024-v1-i3-001> (дата звернення: 01.12.2024).
- [21] Звіт за результатами проведення первинної оцінки стану імплементації актів права Європейського Союзу (Acquis ЄС). URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/zvit_UA.pdf (дата звернення: 01.12.2024).
- [22] Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2018 №2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 01.12.2024).
- [23] Мельник Т. Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2023. Vol. 7. No. 3. URL: <https://is-journal.com/is/article/view/207/116> (дата звернення: 01.12.2024).
- [24] Кузяків О., Ангел Є., Гулік А., Шаповалова Д. Нове щомісячне опитування підприємств. Український бізнес під час війни / ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій». 2024. Вип. 29. 50 с. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2024/TFD/2024_NRES_September_FINAL_UKR%202.pdf (дата звернення: 01.12.2024).

- [25] Оцінка впливу війни на макро-, малі та середні підприємства в Україні. Київ : Програма розвитку ООН в Україні, 2024. 86 с. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-04/undp-ua-smb-2024.pdf> (дата звернення: 01.12.2024).
- [26] Поляков Р. Б. Порівняльно-правові аспекти регулювання процедури банкрутства в Німеччині та Україні : монографія. Чернівці : Технодрук, 2021. 256 с.
- [27] Поляков Р. Б. Порівняльно-правова характеристика досудової санації за правом України та Німеччини. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2022. № 3 (77). С. 23–40. URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2022/3.pdf (дата звернення: 01.12.2024).
- [28] Про фінансову реструктуризацію : Закон України від 14.06.2016 № 1414-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text> (дата звернення: 01.12.2024).
- [29] Радзивілюк В. В. Примирювальні процедури за комерційним кодексом Франції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 210–213. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/45> (дата звернення: 01.12.2024).
- [30] Результати двадцять дев'ятого щомісячного опитування промислових підприємств «Український бізнес під час війни». 04.11.2024. *Дія. Бізнес* : веб-сайт. URL: <https://business.dii.gov.ua/news/rezultaty-dvadtisat-deviatoho-shchomisiachnoho-opytuvannia-promyslovykh-pidpriemstv-ukrainskyi-biznes-pid-chas-viiny> (дата звернення: 01.12.2024).
- [31] Рой В., Репін В. Повоєнне відновлення ринку праці в Україні: тенденції та загрози. *Українська національна платформа Форуму громадянського суспільства Східного партнерства*. 2024. 40 с. URL: <https://store.livarava.com/abcc88e0-9b6e-11ef-8634-c983ab1d190a.pdf> (дата звернення: 01.12.2024).
- [32] Статистичний бюлетень господарських судів України за 2022 рік. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kgs_2023/KGS_biuletyn_2022.pdf (дата звернення: 01.12.2024).
- [33] Статистичний бюлетень господарських судів України за 2023 рік. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kgs_2023/Stat_bulet_KGS_2023.pdf (дата звернення: 01.12.2024).
- [34] Статистичний бюлетень господарських судів України за I півріччя 2023 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kgs_2023/Stat_Bul_GospS_Ipriv_2023.pdf (дата звернення: 01.12.2024).
- [35] Статистичний бюлетень господарських судів України за I півріччя 2024 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kgs_2024/ztv61E1.pdf (дата звернення: 01.12.2024).
- [36] Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : міжнародний документ від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 01.12.2024).
- [37] Філатов В. А. Забезпечення доступу мікро- та малих підприємств боржників до процедур банкрутства в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. С. 206–210. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/48> (дата звернення: 01.12.2024).

REFERENCES

- [1] Alle, A. (2021). Balancing Debtor and Creditors' Interests in Bankruptcy Reorganization Proceedings: Best Practices for the Procedural Design of Claims' Classification. *SSRN Electronic Journal*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=4009910>.

- [2] Bork, R. (2019). Directive on Preventive Restructuring Frameworks: Political compromise in the trilogue talks and imminent adoption. *Eurofenix*, 18. Retrieved from <https://www.insol-europe.org/download/documents/15>.
- [3] Didea, I., & Ilie, D. M. (2021). COVID-19 – The Catalyst of a Legislative Reform in the Field of Insolvency. *Innovation and Development in Business Law : Contributions to the 10th International Conference Perspectives of Business Law in the Third Millennium*, November 13, 2020, Bucharest. In Bonneau, T., & Popa Tache, C. E. (Ed.). Bucharest: ADJURIS, 112–134. Retrieved from <https://adjuris.ro/books/idbl/Innovation%20and%20Development%20in%20Business%20Law.pdf>.
- [4] Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency). *Official Journal of the European Union*. 26.06.2019. L 172/18. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019L1023>.
- [5] Garcimartin, F. (2018, June). Cross-Border Restructuring Proceedings in the EU: The Insolvency Regulation and the Future Directive on Restructuring Proceedings. *SSRN Electronic Journal*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=3205217>
- [6] Garrido, J. M., DeLong, Ch.M., Rasekh, A., & Rosha, A. Restructuring and Insolvency in Europe: Policy Options in the Implementation of the EU Directive. 2021. № 152. *IMF eLIBRARY*: web-site. DOI: <https://doi.org/10.5089/9781513573595.001>.
- [7] Kononov, O. (2023). Post-war economic recovery of Ukraine: what role could the EU Preventive Restructuring Directive 2019/1023 play for the Ukrainian small and medium-sized enterprises? *American Bankruptcy Law Journal*, 97(4), 757–835. Retrieved from <https://www.ablj.org/post-war-economic-recovery-of-ukraine-what-role-could-the-eu-preventive-restructuring-directive-2019-1023-play-for-the-ukrainian-small-and-medium-sized-enterprises-html/>.
- [8] Kononov, O. (2024). Ukrainian Preventive Restructuring: First Transposition of Directive (EU) 2019/1023 by a Non-Member State. *European Insolvency and Restructuring Journal*, 3, 1–38. Retrieved from <https://eirjournal.com/article/view/18605>.
- [9] Lupica, L., & Neumann, Z. (2024). *Thwarting the Inevitability of Over-Indebtedness*. *Emory Bankruptcy Developments Journal*, 40(2), 155–213. Retrieved from <https://scholarlycommons.law.emory.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1245&context=ebdj>.
- [10] Lynch Fannon, I., Gant, J., & Finnerty, A. (2022). *Corporate Recovery in an Integrated Europe: Harmonisation, Coordination, and Judicial Cooperation*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. Retrieved from <https://www.elgaronline.com/monobook/book/9781800887862/9781800887862.xml>.
- [11] Mokal, R. (2024). The 'Too Much Unfair Value' Approach to the UK Cramdown 24 p. *SSRN Electronic Journal*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=4993883>.
- [12] Paterson, S. (2024). The Conceptual Foundation of Cross-Class Cramdown. *SSRN Electronic Journal*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=4959732>.
- [13] Principles for Effective Insolvency and Creditor and Debtor Regimes (English). (2021). Washington, D. C.: *World Bank Group*. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/391341619072648570/Principles-for-Effective-Insolvency-and-Creditor-and-Debtor-Regimes>.
- [14] Richter, T., & Thery, A. (2020). Claims, Classes, Voting, Confirmation and the Cross-Class Cram-Down (April 14, 2020). *INSOL Europe*. *SSRN Electronic Journal*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=3575511>.

- [15] Skauradszun, D. (2021). Restructuring Companies During and After the COVID-19 Pandemic: A Law & Economics Approach (May 11, 2021). *Nottingham Insolvency and Business Law eJournal (NIBLeJ)*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=3844530>.
- [16] Statement of Principles for a Global Approach to Multi-Creditor Workouts II. INSOL International (2017, April). Retrieved from <https://www.insol.org/getmedia/06c2de67-b34c-4163-8834-bc6db0d8315b/STATEMENT-OF-PRINCIPLES-FOR-A-GLOBAL-APPROACH-TO-MULTI-CREDITOR-WORKOUTS-II.pdf>.
- [17] Ukraine – Internal Displacement Report – General Population Survey Round 18 (2024, October). *International Organization for Migration: web-site*. Retrieved from <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-18-october-2024>.
- [18] UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law for Micro- and Small Enterprises. MSME text series (2022). United Nations Commission on International Trade Law. United Nations. Vienna. Retrieved from https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/msme_lg_insolvency_law_ebook.pdf.
- [19] Derlyuk, V. D. (2024). Sanitation as an alternative to bankruptcy. *Irpın legal journal*, 2(15), 95–109. DOI: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-2\(15\)–2024-95-109](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(15)–2024-95-109).
- [20] Zavidna, L., Mykolaichuk, I., & Namliev, E. (2024). Business restructuring as a strategy for the company’s adaptation to changes in wartime conditions. *International Interdisciplinary Scientific Journal «Expert»*, 1(3), 5–28. DOI: <http://dx.doi.org/10.62034/2815-5300/2024-v1-i3-001>.
- [21] Report on the results of the initial assessment of the state of implementation of European Union legislation (Acquis EU). Retrieved from https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/zvit_UA.pdf.
- [22] Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures: Law of Ukraine (2018, October). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.
- [23] Melnyk, T. (2023). Ukrainian business in the conditions of war: current state, problems and ways to solve them. *Journal of Innovations and Sustainability*, 7(3). Retrieved from <https://is-journal.com/is/article/view/207/116>.
- [24] Kuzyakiv, O., Angel, E., Gulik, A., & Shapovalova, D. (2024). New monthly survey of enterprises. Ukrainian business during the war. *NGO «Institute of Economic Research and Political Consultations»*, 29. Retrieved from http://www.ier.com.ua/files/Projects/2024/TFD/2024_NRES_September_FINAL_UKR%202.pdf.
- [25] *Assessment of the impact of the war on macro, small and medium-sized enterprises in Ukraine*. (2024). Kyiv: United Nations Development Program in Ukraine. Retrieved from <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-04/undp-ua-smb-2024.pdf>.
- [26] Polyakov, R. B. (2021). *Comparative legal aspects of bankruptcy procedure regulation in Germany and Ukraine*. Chernivtsi: Technoprint.
- [27] Polyakov, R. B. (2022). Comparative legal characteristics of pre-trial rehabilitation under the law of Ukraine and Germany. *State and regions. Series: Law*, 3(77), 23–40. Retrieved from http://law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2022/3.pdf.
- [28] On financial restructuring: Law of Ukraine (2016, June). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text>.
- [29] Radziviluk, V. V. (2024). Conciliation procedures under the French Commercial Code. *Legal scientific electronic journal*, 1, 210–213. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/45>.

- [30] Results of the twenty-ninth monthly survey of industrial enterprises «Ukrainian business during the war». (2024, November). Action. Business: website. Retrieved from <https://business.diiia.gov.ua/news/rezultaty-dvadsiat-deviatioho-shchomisiachnoho-opytuvannia-promyslovykh-pidpriemstv-ukrainskyi-biznes-pid-chas-viiny>.
- [31] Roy, V., & Repin, V. (2024). *Post-war recovery of the labor market in Ukraine: trends and threats*. Ukrainian national platform of the Civil Society Forum of the Eastern Partnership. Retrieved from <https://store.livarava.com/a6cc88e0-9b6e-11ef-8634-c983ab1d190a.pdf>.
- [32] *Statistical bulletin of commercial courts of Ukraine* (2022). Retrieved from https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kgs_2023/KGS_biuleten_2022.pdf.
- [33] *Statistical bulletin of commercial courts of Ukraine* (2023). Retrieved from https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kgs_2023/Stat_bulet_KGS_2023.pdf.
- [34] *Statistical bulletin of commercial courts of Ukraine* (first half of 2023). Retrieved from https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kgs_2023/Stat_Bul_GospS_Ipivr_2023.pdf.
- [35] *Statistical bulletin of commercial courts of Ukraine* (first half of 2024). Retrieved from https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kgs_2024/ztv61E1.pdf.
- [36] Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand (2014, June). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
- [37] Filatov, V. A. (2024). Ensuring access of micro and small enterprises of debtors to bankruptcy procedures in Ukraine. *Legal scientific electronic journal*, 7, 206–210. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/48>.

Олег Васильович Синегубов

Доктор юридичних наук, доцент

Голова Харківської обласної військової адміністрації

61002, вул. Сумська, 64, Харків, Україна

ORCID: orcid.org/0000-0001-6362-3115

Oleg V. Sinegubov

Doctor of Law, Associate Professor

Head of Kharkiv Regional Military Administration

61002, 64 Sumskaya St., Kharkiv, Ukraine

Рекомендоване цитування: Синегубов О. В. Правові рамки превентивної реструктуризації в ЄС: досвід для України на сучасному етапі. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Том 31. №4. С. 101–127.

Suggested Citation: Sinegubov, O. V. (2024). Legal Framework of Preventive Restructuring in the EU: Experience for Ukraine at the Modern Stage. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 31(4), 101–127.

Стаття надійшла / Submitted: 14/11/2024

Доопрацьовано / Revised: 14/12/2024

Схвалено до друку / Accepted: 19/12/2024